

Plenum

Torsdag 17.6.2021 kl. 16.00—18.02

2.1. Muntlig fråga om social- och hälsovårdsreformen (Arja Juvonen saf)

Muntligt spörsmål MFT 130/2021 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Antti Rinne: Ledamot Juvonen, var så god.

Debatt

16.00 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Moni kansalainen on sote-uudistuksen myötä huolissaan siitä, mitä hänen tarvitsemilleen sote-palveluille tapahtuu. Etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa kunnat ovat jo nyt suuria ja takavuosien kuntaliitosten jälkeen matkat keskustaajamaan jo nyt pitkiä. Sote-uudistus ei sisällä lähipalvelutakuuta, vaan sen sijaan mietitään, mitä kuntien tyhjäksi jääville sote-kiinteistöille tehdään. Moni ikääntyvä kansalainen miettii tälläkin hetkellä, miten kauas kotoaan ja läheisistään voi joutua, kun kunto heikkenee niin, että ei pysty asumaan enää omassa kodissaan, tai kuinka kauas voi joutua matkustamaan terveyskeskukseen päästäkseen. Hyvä hallitus, mitä te vastaatte huolestuneille kansalaisille? Kuinka pitkän matkan kansalainen voi joutua kotoaan matkustamaan päästäkseen terveyskeskukseen, ja kuinka kauas läheisistään ikäihminen voi joutua muuttamaan saadakseen esimerkiksi palveluasumispaikan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Kiuru tulee paikalle. Olkaa hyvä. [Arja Juvonen: Kuuliko hän kysymyksen?] Kuuliko ministeri Kiuru kysymyksen?

16.01 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kysyi siitä, kuinka nopeasti. Se on ollut Suomessa ongelma. [Arja Juvonen: Kuinka kauas?] — Joo, kuulin kysymyksen, mutta minä tarkoitan juuri sitä, että se on ollut Suomessa ongelma siksi, että vaikka lainsäädäntö onkin hyvä, niin kaikilta osin ihmiset eivät ole saaneet paikkoja. Nyt me yritämme parantaa sitä. Vanhuspalvelulain kakosvaiheen uudistuksen osalta tämä on otettu huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.02 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueiden aluevaltuustojen tehtävä on erittäin epäkiitollinen. Tämähän lienee syynä sille, että aluevaltuustoja ei valita kuten muita ylikunnallisia toimielimiä? Muihin ylikunnallisiin toi-

Punkt i protokollet PR 78/2021 rd

mielimiin edustajat valitaan kunnanvaltuustoissa, ja näin pienimmätkin kunnat saavat toimitusmielimeen vähintään yhden edustajan. Hyvinvointialuevaltuustoissa näin ei kuitenkaan käy. Miksi? Haluaako hallitus helpottaa pienten kuntien palveluiden alasajoa sillä, että leikkauksilla ei ole kasvoja oman kunnan nimittämän luottamushenkilön muodossa? Hyvä hallitus, minkä takia sote-esitys ei sisällä pienten kuntien äänivallan takaamiseksi takuuta vähintään yhdestä edustajasta hyvinvointialueen valtuustoon? Ettekö te koe tätä ongelmaksi demokratian toteutumisen ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Paatero, olkaa hyvä.

16.03 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, varmaan myöskin ministeri Henriksson. — Tässä kaksi kautta sitten oli sote-uudistus, jossa ei ollut vaaleilla valituilla päättäjillä valtaa, ja se todettiin perustuslakivaliokunnassa mahdottomaksi. Vaaleilla valitut ihmiset vastaavat sekä rahoituksesta että palveluista, ja näin se kansalaisten demokratia itse asiassa paranee, koska he pääsevät suoraan äänestämään niistä päättäjistä, jotka sitten päättävät niin palveluverkosta kuin palveluiden laadusta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tässä kohden esimerkiksi Uudenmaan ratkaisu, joka tähän tehtiin, parantaa pienempienkin kuntien mahdollisuutta saada niitä omia edustajiaan sinne, [Perussuomalaisten ryhmästä: Miten?] kun ei ole vain yhtä maakunnallista päätöksentekoa, vaan tuli näitä useampia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.04 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä kysymys, koska nyt kun luodaan uusi järjestelmä Suomeen, niin tietysti on tärkeää se, että kansalaiset, kuntalaiset, myös kokevat sen omakseen. Ja sen takia meillä on kaikilla suuri työ edessä, jotta me saamme ihmiset sitten lähtemään äänestämään, ja sen varalta ja sen osalta on tehtävä paljon työtä.

Mutta tähän itse kysymykseen. Tilannehan on juuri se, että alueelle valitaan ne päättäjät, jotka alueen kuntalaiset, kansalaiset, sinne haluavat. Ja me emme ole pystyneet menemään sellaiseen järjestelmään, että voitaisiin taata, että jokaisesta kunnasta olisi vähintään yksi. Tätä on kyllä pohdittu ja katsottu, mutta ei ole löydetty sellaista ratkaisua, että se olisi toimivaa. Sen sijaan nyt annetaan kaikille alueen asukkaille mahdollisuus äänestää ketä haluavat siltä koko alueelta, ja se antaa myös pienen kunnan hyvälle ehdokkaalle kyllä mahdollisuuksia. Nämä suorat vaalit ovat tärkeitä myös [Puhemies koputtaa] kansanvallan näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

16.05 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maakuntaveron valmistelu alkaa valtiovarainministeriössä tulevana heinäkuuna, ja sen valmistelu on tarkoitus saada loppuun vuoden 22 loppuun mennessä. Kun Suomen kokonaisveroaste kuuluu jo nykyisin maailman kärkipäähän ja maakuntaveron tulee kohdistumaan työhön eli ansiotuloihin, niin uskon tämän johtavan siihen, että palkansaajien ansiotuloverotus tulee kiristymään entisestään. Ja kun palkalla ei tule toimeen, niin yhä useampi työssäkäyvä ih-

Punkt i protokollet PR 78/2021 rd

minen joutuu turvautumaan erilaisiin yhteiskunnan tukiin. Lisäksi moni tulee harkitsemaan, että ei jatkossa tee työtä lainkaan, koska maakuntaveron vie leivän pöydästä. Arvoisa hallitus, kysyn: lisääkö vai vähentääkö maakuntaveron käyttöönotto työllisyyttä, jota ei ole kustannettu verovaroin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt ei ole valtiovarainministeri paikalla. Onko vastauksia? — Paatero, olkaa hyvä.

16.07 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämöistä arviota ei ole tehty, koska meillä ei ole maakuntaverosta mallia, ei ole. Meillä on suunnitelmia kakkosvaiheeksi tulevaisuudessa miettiä, tuleeko maakunnille muita tehtäviä, ja jos tulee, mikä on se rahoitusmalli, ja siihen liittyen myöskin käydään tämä verokysymys läpi. Mutta meillä ei ole sitä tällä hetkellä, ja te olette kaikki käsitelleet sitä esitystä, missä on tämä rahoitusmalli, jolla nämä maakunnat lähtevät liikkeelle. Sillä mennään. [Jukka Mäkynen: Elikkä jälkikäteen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

16.07 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä sote on kuin jättimäinen kuntaliitos — jättimäinen kuntaliitos. Perustelen sitä sillä, että puolet kunnan tehtävistä ja puolet kunnan rahoista viedään pois. Elikkä ne viedään pois kunnan päättäjiltä. Ja on järkyttävää nähdä, että pienistä kunnista ei tule sinne päättäjiä. Mitä tästä nyt seuraa? Se on tosi iso muutos. Erityisen huolestunut olen tavallisista ihmisistä, jotka kaipaavat vuodeosastoja, terveysasemia.

Entäs omaishoitajat? Omaishoitajat on varmasti tästä nyt unohdettu, koska tämä muutoshan ei paranna heidän asemaansa. Nykyään kuntapäättäjät päättävät omaishoidon kohdalosta, nyt tämä siirtyy maakunnille. Elikkä omaishoitajan asema ei muutu, heistä ei tule valtakunnallisia. Kaikille ei edelleenkään taata tasaista omaishoidon tukea, ja edelleenkään omaishoidon tuki ei muutu verottomaksi. Oletteko miettineet, voisiko omaishoidon tuen tehdä sillä tavalla, että se olisi kaikille tasapuolinen ja se olisi verotonta, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] vihdoinkin verotonta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri ei ole paikalla, mutta minä en ota tähän veroasiaan kantaa.

Muutoin tässä kysymyksessä ikään kuin annettiin ymmärtää, että sosiaali- ja terveydenhuoltouudistusta koskevan valmistelun, joka on aivan loppusuoralla täällä eduskunnassa, pitäisi sisältää myöskin parannuksia omaishoitoon. Se ei ole substanssilaki, siellä ei säädetä iäkkäiden palveluista, vaan siinä on kysymys raamilaista, siitä, miten palvelut jatkossa hoidetaan.

Edustaja antoi ymmärtää, että kunnat tällä hetkellä hoitavat näitä tehtäviä, ja järjestämisvastuu onkin siellä, mutta enää 75 kuntaa Suomessa hoitaa tätä tärkeää tehtävää itsenäisesti. Kyllä maailma on mennyt siihen suuntaan, että yhteistoiminta-alueet ja kuntayhtymät tänä päivänä näitä hoitavat, ja päätöksenteko on etäntynyt yhä kauemmaksi niistä kansan-

Punkt i protokollet PR 78/2021 rd

valtaisista malleista. Tämä on juuri se syy, miksi katsotaan, että Suomessa siirrytään tästä nykyisestä kuntaverkosta ja näistä järjestäjistä siihen, että tulisi [Puhemies koputtaa] 22 aluetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, aika.

16.10 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksessa sosiaalipalveluitten kohtalo on jäänyt paljon vähemmälle huomiolle, kun on enemmän keskitytty terveyspalveluihin. Hallituksen keskeneräinen sote-uudistus jättää ratkaisematta esimerkiksi työpajatoiminnan ja toisaalta myöskin työtoiminnan kohtalon.

Nyt meillä ollaan siirtämässä TE-toimintojen palveluita kuntiin, mutta samanaikaisesti hallituksen sote-uudistus tulee estämään sen, että meillä ei kuitenkaan pystytä kunnissa enää järjestämään työpajatoimintaa eikä myöskään työtoimintaa. Työpajatoiminnalla ja työtoiminnalla on äärimmäisen tärkeä kuntouttava vaikutus: se on tärkeää monille nuorille ja monille, jotka yrittävät palata työelämään. Olemme siis vetämässä maton alta näiltä ihmisiltä, jotka tarvitsisivat kipeästi tätä kuntouttavaa työtoimintaa ja myöskin työpajatoimintaa. Miten hallitus aikoo ratkaista tämän ongelman? Tämä on jätetty tässä esityksessä [Puhemies: Aika!] pelkän toivomusponnen varaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin minä juuri äsken tuossa edeltävässä kysymyksessä koskien omaishoitoa totesin, tässä isossa kokonaisuudessa järjestämisvastuu siirretään nyt kunnilta hyvinvointialueille ja laitetaan koko tämä tuleva orkesteri soimaan niin sanotusti valtion rahoituksella. Tästä on kysymys.

Tässä isossa raamilainsäädännössä ei oteta kantaa vielä kaikkiin substanssilakeja vaati- viin yksityiskohtiin. Se on siis siksi järkevää, että jos me ottaisimme tänne kaikki yli sata substanssilakia ja yrittäisimme täällä tehdä koko tämän kokonaisuuden ja myös kaikki substanssilakien päivitykset samaan aikaan, niin tässä kansanvaltaisessa neljän vuoden syklissä se ei olisi mahdollista. Siksi meidän täytyy myöskin yliopistosairaaloiden osalta — ennen kuin kukaan ehtii sitä kysyä — vielä tehdä substanssilainsäädäntömuutoksia, sit- ten kun aika tulee. Ensin pitää eduskunnasta saada viimeinen sana, ja keskiviikkona se tai- taa tulla tälle itse raamilaille, ja sitten jatketaan.

Frågan slutbehandlad.